วัฒนธรรมชวนเที่ยว มาดู มามู มากิน

พิธีกรรมลงข่วง

ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ

ผีสาง เทวดา และพญาแถน ยังคงมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวอีสาน โดยเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์สามารถคุ้มครองดูแล และส่งผลต่อความเป็นอยู่ของผู้คน ทั้งด้านสุขภาพและความสงบสุขในชีวิต จึงเกิดพิธีกรรมการรักษาอาการเจ็บป่วยที่เชื่อว่าเกิดจากภูตผีวิญญาณหรือความทุกข์ทางจิตใจ ซึ่งเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ เช่น ลำอ้อ ลงแถน ลำผีฟ้า ลงข่วง ลำปัว

บ้านโนนสำราญ

หมู่ที่ ๙ ตำบลโนนสำราญ อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ เป็นหนึ่งในชุมชนที่ยังคงสืบทอดพิธี “ลำรักษา” หรือ “ลงข่วง” มาอย่างต่อเนื่อง โดยมี นายสุวิทย์ รักมณี ผู้สืบทอดรุ่นที่ ๖ เป็นผู้นำประกอบพิธีหรือชาวบ้านจะเรียกว่า “ครูบาหมอลำปัว” “ครูบา” หรือ“อ้ายพี่” ซึ่งตามความเชื่อผู้ที่เข้ารับการรักษาจากครูบาและหายจากอาการเจ็บป่วยจะถือเป็น “ลูกผึ้งลูกเทียน” หรือลูกศิษย์ และต้องเข้าร่วมพิธี “ลงข่วงหรือปลงพาข้าว” ปีละ ๒ ครั้ง เป็นประจำทุกปี เพื่อแสดงความเคารพต่อครูบาอาจารย์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์

พิธีลงข่วงหรือปลงพาข้าว

จัดขึ้นเพื่อบูชาครูบาอาจารย์ผีบรรพบุรุษ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชุมชนเคารพนับถือ โดยเชื่อว่าจะช่วยคุ้มครองให้ชาวบ้านอยู่เย็นเป็นสุข ปราศจากโรคภัย และเกิดความอุดมสมบูรณ์ พิธีจัดขึ้นปีละ ๒ ครั้ง ในช่วงขึ้น ๑๒-๑๓ ค่ำ เดือนยี่ และเดือน ๖ ของทุกปี เริ่มตั้งแต่เวลา ๐๖.๐๐-๑๗.๐๐ น. โดยมีครูบาเป็นผู้นำประกอบพิธีกรรมทุกขั้นตอน และมีหมอแคนบรรเลงแคนขับกล่อมตลอดพิธี พิธีเริ่มจากการเบิกเฮือนก่อนลงข่วง ตามด้วยการบอกกล่าวและเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ ครูบาอาจารย์ พระแม่ธรณี และผีหลักบ้านหลักเมือง จากนั้นจึงประกอบพิธีถวายหิ้งและหอโฮงปลงพาข้าว ณ หอโฮงบนบ้านครูบา

โดยลูกศิษย์จะนำเครื่องบูชาขึ้นถวายจนครบทุกคน เมื่อเสร็จพิธีบนบ้าน ครูบาจะลงมาประกอบพิธีลงข่วงบริเวณลานด้านล่าง ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางบอกกล่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พร้อมมีการประทับทรงของครูบาใหญ่ลูกศิษย์จะนำขันธ์ห้ามาถวายและร่วมฟ้อนรำตามจังหวะเสียงแคนตลอดทั้งวัน ขณะเดียวกันครูบาจะร่วมฟ้อนรำและกล่าวกลอนลำตามลำดับพิธีกรรมจนเสร็จสิ้น พิธีลงข่วงหรือปลงพาข้าวจึงนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สะท้อนความเชื่อ วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติของชุมชนอีสานได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังเป็นศูนย์รวมจิตใจและสร้างความสามัคคีให้คนในชุมชนสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ขอบคุณข้อมูลจาก
ครูสุวิทย์ รักมณี : ครูบา ผู้นำประกอบพิธี
บ้านโนนสำราญ ตำบลโนนสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชัยภูมิ

ช่องทางการติดต่อ
ครูสุวิทย์ รักมณี : ครูบา (ผู้นำประกอบพิธี)
ไหมเมืองไชย ผ้าไหมชัยภูมิ
โทร. ๐๙ ๗๓๓๖ ๖๔๑๙